

AVIZUL

Comisiei mixte a Academiei de Științe a Moldovei și Agenției Naționale pentru Cercetare și Dezvoltare

de audiere publică repetată a rapoartelor finale privind implementarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic finalizate în 2021, create prin Hotărârea Prezidiului nr. 14 din 15.02.2022, asupra raportului final de inovare și transfer tehnologic 20.80015.5007.243T ”Biostimulatori noi pentru agricultura ecologică”, director de proiect: dr. TROFIM Alina, Universitatea de Stat din Moldova

Comisia de audiere a rapoartelor finale privind implementarea proiectelor de inovare și transfer a fost formată în temeiul art. 61 lit. h) din Codul cu privire la știință și inovare al Republicii Moldova nr. 259 din 15.07.2004 (republicat), subpunctul 20 al punctului 7 din Statutul Academiei de Științe a Moldovei, aprobat prin Hotărârea Adunării Generale nr. I/2 din 24 ianuarie 2019 și al punctului 13 al Instrucțiunii privind raportarea finală a implementării proiectelor din domeniile cercetării și inovării, aprobat de ANCD prin Ordinul nr. 105 din 7 decembrie 2020 și în baza Fișei de evaluare, elaborate și aprobate de ANCD.

Ca urmare a audierilor publice repetate privind implementarea proiectelor de inovare și transfer tehnologic, desfășurate în data de 15 martie 2022 în format online (disponibil la link-ul https://www.youtube.com/watch?v=GxSEafSDHFE&t=10392s&ab_channel=IDSITV, experții și-au expus opiniile.

Avizul Comisiei este perfectat în baza avizelor experților în domeniul tehnologic, științific și economic.

Pe domeniul științifico-tehnologic:

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Actualitatea și oportunitatea proiectului este evidentă. Scopul de bază al proiectului a fost atins parțial. Au fost planificate cercetări asupra mentei și măcieșului, realizate au fost cercetări doar asupra mentei.

2. Funcționalitatea tehnologiei/serviciului/produsului obținut în cadrul proiectului

Funcționalitatea biostimulatorilor cianobacterieni a fost apreciată experimental privind sporirea recoltei masei verzi de mentă. Date pentru măceș lipsesc, fapt condiționat de planificarea slabă a propunerii de proiect. A fost completată informația care sporește gradul de funcționalitate a elementelor tehnologice propuse.

3. Infrastructura disponibilă pentru continuarea proiectului și funcționalitatea acesteia

În cadrul proiectului au fost achiziționate utilaje și reactive pentru efectuarea cercetărilor în condiții de laborator (centrifugă, veselă de laborator, aparat de omogenizare, nișă, cultivator, fotocolorimetru, ionometru, dozatoare). Mai mult de 60% din fondurile proiectului au fost cheltuite pentru echiparea laboratorului. Infrastructura disponibilă pentru asigurarea funcționalității proiectului nu a fost perfectată suficient.

4. Diseminarea rezultatelor obținute (acțiuni de diseminare întreprinse)

Activitățile orientate la diseminarea rezultatelor înregistrate au fost extinse. Astfel, este publicat un articol, o teză, sunt 2 participări la expoziții de invenție, prezentată o cerere de brevet la AGEPI. Este editată cartea cu titlul "Utilizarea biostimulatorilor cianobacterieni în agricultura ecologică" ISSN 978-9975-157-50-6, autori: Trofim Alina, Bulimaga Valentina, Zosim Liliana, Chișinău: S.n., 2021 (F.E.-P. "Tipografia Centrală"), 80 p., dar ea nu a fost găsită în bazele de date naționale și internaționale [ale surselor bibliografice](#).

5. Colaborarea între organizația executivă și organizația partener/alte organizații (specificul și continuarea colaborării)

Au fost sporiți indicatorii orientați la întărirea parteneriatului din cadrul proiectului. Complet lipsește informația despre colaborarea cu alte instituții și cu partenerii proiectului.

6. Comercializarea și/sau utilizarea rezultatelor obținute în cadrul proiectului la moment și în viitorul apropiat

Deși volumul informațional a fost extins, totuși, acțiunile concrete de comercializare a rezultatelor obținute nu au devenit mai vizibile.

Concluzii

Actualul raport a fost completat cu informație suplimentară, excluzând lacunele evidente comise în raportul anterior și extinzând masivul informațional cu rezultate, care anterior rămăsese în umbră.

Totuși, scopul proiectului privind transfer tehnologic prin aplicarea biostimulatorilor în câmp deschis la cultivarea mentei și a măceșului a fost realizat în volum de 50% (măceșul, ca obiect de studiu, nu a fost cercetat nici în condiții de laborator, nici în câmp).

Pe domeniul economic:

1. Atingerea scopului, obiectivelor și rezultatelor declarate în propunerea de proiect în corelare cu cele obținute după implementarea proiectului

Scopul de bază a proiectului a fost atins parțial. Au fost planificate cercetări asupra mentei și măceșului, realizate au fost cercetări doar asupra mentei. Rezultatele planificate au fost obținute parțial din motive obiective – necorespunderea perioadei proiectului cu etapele de dezvoltare a plantei cercetate (măceșul).

2. Funcționalitatea tehnologiei/serviciului/produsului obținut în cadrul proiectului

În cadrul proiectului au fost căpătate produse noi (biostimulatori). Produsele obținute la etapa de prototip sunt îmbuteliate în vase transparente de masă plastică cu pulverizator, în volum de 500 ml, etichetat, cu indicarea compoziției chimice, biochimice și a modului de utilizare.

3. Infrastructura disponibilă pentru continuarea proiectului și funcționalitatea acesteia

Nu este clară posibilitatea continuării proiectului. Din Raport rezultă existența infrastructurii pentru realizarea unor noi proiecte în agricultură, însă nu se prevede continuarea proiectului respectiv. Nu este clar dacă rezultatele cercetării realizate vor fi implementate în practica R. Moldova sau nu. Concomitent, este formată o infrastructură suficientă pentru continuarea cercetărilor în domeniul respectiv pe alte direcții.

4. Diseminarea rezultatelor obținute (acțiuni de diseminare întreprinse)

Rezultatele obținute au fost diseminate prin publicarea unui articol, o participare la conferință științifică, la o expoziție internațională în Ungaria, participări la emisiuni radio și TV. A fost depusă o cerere de brevet de invenții.

5. Colaborarea între organizația executor și organizația partener/alte organizații (specificul și continuarea colaborării)

Organizația executor, Universitatea de Stat din Moldova, laboratorul "Ficobiotegnologie" a realizat proiectul în parteneriat cu Gospodăria țărănească "Dumitru Chitoroagă". Implementarea pe câmp deschis a biostimulatorilor obținuți a fost efectuată pe un câmp de mentă în mărime de 1 ha, care a fost divizat în mai multe parcele experimentale în mărime de 1 sotă fiecare, aflat în Gospodăria țărănească "Chitoroagă Dumitru", r-nul Ungheni, satul Năpădeni.

6. Comercializarea și/sau utilizarea rezultatelor obținute în cadrul proiectului la moment și în viitorul apropiat

În urma realizării proiectului și implementării în câmp deschis asupra mentei a biostimulatorilor, a fost posibilă obținerea în Gospodăria Țărănească "Chitoroagă Dumitru" (organizația partener) a unui adaos la roada de mentă în cantitate de 2 t de masă uscată, beneficiul fiind înregistrat în valoare de aproximativ 200 mii lei pentru anul 2021 și se prognozează creșterea anuală pe măsura de penetrare a pieței. Producția este comercializată sub formă de amestec de ceaiuri din plante medicinale sub numele "Aroma pădurii" în mai multe rețele de magazine "Dulcinela", "Linela" etc.

Nu este prezentată informația cu privire la comercializarea biostimulatorilor nemijlocit.

Concluzii

Scopul enunțat și obiectivele proiectului au fost atinse parțial (doar cu privire la mentă). Elaborarea este adusă până la etapa de prototip. Nu este clar dacă va fi producere „în masă” și va fi sau nu expus produsul pe piață. Există infrastructură pentru dezvoltarea cercetărilor pe direcții conexe. Rezultatele cercetării sunt diseminate pe larg. Este înaintată o cerere de brevet. Este dezvoltată colaborarea internațională (Turcia) în domeniul cercetării.

Proiectul este apreciat cu calificativul **Suficient, punctaj final 22,5 puncte.**

Președintele Comisiei

dr. hab. Liliana Condraticova

Secretarul Comisiei

dr. Gabriela Romanciuc